

MEE

Ondersteuning bij leven met een beperking

Passend onderwijs

Handreiking voor een intensieve en duurzame samenwerking
tussen gemeenten, MEE en de samenwerkingsverbanden in het onderwijs

MEE

Inhoud

4 Inleiding

- 4 Doel handreiking
- 5 Doelen van passend onderwijs
- 5 Organisatie van passend onderwijs
- 6 Voor wie?
- 6 Voor welke uitdagingen staan de samenwerkingsverbanden de komende periode?
- 8 Voor welke uitdagingen staan gemeenten de komende periode?

8 Onze dienstverlening voor samenwerkingspartners

- 8 Samenwerking met MEE
- 8 Trainingen

- 9 Signaleren
- 9 Integrale Vroeghulp
- 9 Schoolmaatschappelijk werk
- 9 Consultatie en advies

14 Onze ondersteuning aan leerlingen en hun ouders

- 14 Keuze voor onderwijs
- 14 Realiseren van onderwijs
- 14 Behoud van onderwijs
- 16 Voorlichting en cursussen

22 Feiten en cijfers

Passend onderwijs

Handreiking voor een intensieve en duurzame samenwerking tussen gemeenten, MEE en de samenwerkingsverbanden in het onderwijs.

Inleiding

Ieder kind en iedere jongere in Nederland heeft recht op goed onderwijs. Voor leerlingen met een beperking is het vaak lastiger om dat te realiseren. Aanleg, gedragsproblemen, de toegankelijkheid en expertise van scholen, gepest worden, het vinden van de juiste begeleiding; het zijn drempels die ervoor zorgen dat niet iedere leerling het onderwijs krijgt dat bij hem of haar past.

De nieuwe wetgeving voor onderwijs aan leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte - passend onderwijs -, moet ervoor zorgen dat straks geen enkele leerling tussen wal en schip valt. Iedere leerling krijgt, zonder complexe indicatieprocedures,

onderwijs dat aansluit bij wat hij of zij kan. De Wet passend onderwijs gaat op 1 augustus 2013 van start en regelt hoe regionale samenwerkingsverbanden van scholen (verder te noemen de samenwerkingsverbanden) zorgen voor een passend onderwijsaanbod voor alle leerlingen.

Doel handreiking

In deze handreiking maakt MEE zichtbaar op welke wijze wij de samenwerkingsverbanden en gemeenten kunnen helpen om voor kwetsbare leerlingen passend onderwijs te realiseren. Ook laten we zien hoe wij leerlingen, hun ouders en hun netwerk ondersteunen in hun zoektocht naar een geschikte school. Daarbij gaat het vooral om leerlingen en/of ouders met een verstandelijke of lichamelijke beperking, een chroni-

sche ziekte, niet-aangeboren hersenletsel of een stoornis in het autistisch spectrum. Dit illustreren we met voorbeelden en cijfers.

Doelen van passend onderwijs

In de wet staat dat één van de eerste doelen van passend onderwijs is om het groeiende budget voor onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, beheersbaar te maken. Ook moet het geld transparant besteed worden. Daarom krijgen samenwerkingsverbanden volgens de wet een vast budget in plaats van een budget dat groter wordt als meer leerlingen een indicatie voor extra ondersteuning krijgen. Hiermee verwacht het Kabinet ook dat de bureaucratie af zal nemen en dat minder kinderen een label krijgen. De wet beoogt ervoor te zorgen dat geen kinderen meer thuis komen te zitten en dat leraren beter toegerust zijn om in de klas om te gaan met verschillen. Andere belangrijke doelen zijn: betere samenwerking tussen scholen, meer denken vanuit de ondersteuningsbehoefte van leerlingen en ruimte bieden voor meer maatwerk. Daarnaast is het de bedoeling dat door de Wet passend onderwijs meer wordt samengewerkt tussen onderwijs, jeugdzorg, gemeenten en andere samenwerkingspartners. In de nieuwe wet vervallen de landelijke indicatiestelling voor speciaal onderwijs en de leerlinggebonden financiering, ook wel het rugzakje genoemd.

Organisatie van passend onderwijs

Om deze doelen te bereiken worden met de komst van passend onderwijs vier nieuwe instrumenten geïntroduceerd:

1. het ondersteuningsplan
2. het ondersteuningsprofiel
3. de zorgplicht en
4. het ontwikkelingsperspectief

Scholen in een regio werken samen in een samenwerkingsverband. De regio's van de samenwerkingsverbanden worden bepaald door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Er zijn 75 samenwerkingsverbanden van scholen in het primair onderwijs en 75 samenwerkingsverbanden in het voortgezet onderwijs. De scholen voor regulier en speciaal onderwijs (cluster 3 en 4) werken hierin samen. Ieder samenwerkingsverband maakt een **ondersteuningsplan** voor alle scholen. Dit plan gaat over de wijze waarop de samenwerkingsverbanden ervoor zorgen dat er een passend aanbod is voor alle leerlingen in de regio.

Iedere school in een samenwerkingsverband stelt een **ondersteuningsprofiel** op voor het beleid van de school, voor alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Het ondersteuningsprofiel gaat niet over individuele leerlingen, maar bijvoorbeeld over speciale klassen voor leerlingen met autisme, bijscholing voor leraren en ondersteuning die op school beschikbaar is.

Ieder schoolbestuur heeft straks de **zorgplicht** voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Dat betekent dat het schoolbestuur moet zorgen dat een leerling een passend onderwijsaanbod krijgt. Als er een passend onderwijsaanbod is op een school, stelt de school in overleg met ouders een ontwikkelingsperspectief op voor een individuele leerling. In het **ontwikkelingsperspectief** staat welke extra begeleiding een leerling krijgt, welk eindniveau de leerling naar verwachting kan halen en welke extra ondersteuning en eventuele zorg nodig is om dit te kunnen bereiken.

Voor wie?

Passend onderwijs gaat over alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben op school. Dat zijn bijvoorbeeld leerlingen met een verstandelijke of lichamelijke beperking, een chronische ziekte of niet-aangeboren hersenletsel, al dan niet gecombineerd met een gedragsstoornis. Maar ook leerlingen met een gedragsprobleem dat voortkomt uit een stoornis in het autistisch spectrum of een leerstoornis. Voor deze leerlingen hebben scholen straks een zorgplicht. Veel van deze beperkingen zijn onzichtbaar. Ook is niet altijd voor iedereen duidelijk wat de impact van een beperking is op de leerling en het hele gezin. Uit onderzoek¹ blijkt dat ouders van kinderen met een beperking behoefte hebben aan ondersteuning bij schoolkeuze, het maken van

afspraken met de school en de afstemming tussen ondersteuning en zorg thuis en op school.

Voor welke uitdagingen staan de samenwerkingsverbanden de komende periode?

Op 1 augustus 2013 gaat de Wet passend onderwijs van start. In het schooljaar 2013/2014 is het de taak van de samenwerkingsverbanden om passend onderwijs in hun regio vorm te geven. Zoals het er naar uit ziet gaan het Leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) en praktijkonderwijs (PRO) ook onder het gebudgetteerde stelsel van de samenwerkingsverbanden voor Passend onderwijs vallen. De zorgplicht gaat per 1 augustus 2014 van start, daarna vervalt de landelijke indicatiestelling en de leerlinggebonden financiering. De samenwerkingsverbanden stellen vóór 1 mei 2014 een ondersteuningsplan vast. Daarin geven ze aan hoe hun passend aanbod voor alle leerlingen in de regio eruit ziet, hoe ze de plaatsingsprocedure van leerlingen vormgeven en hoe ze de begeleiding van leerlingen organiseren. Ook staat er in hoe ze ouders informeren en hoe ze de middelen over de scholen gaan verdelen.

Daarnaast is er in de Tweede Kamer een amendement op het wetsvoorstel passend onderwijs aangenomen. Daarin staat dat de samenwerkingsverbanden in het ondersteuningsplan ook moeten aangeven waar ouders terecht kunnen voor onafhankelijke ondersteuning, zoals bij MEE.

¹ Onderzoek in opdracht van Cliënten- en ouderorganisaties door onderzoeksbureau Oberon, Ouders over hun positie in Passend Onderwijs, februari 2009

Voor welke uitdagingen staan gemeenten de komende periode?

Passend onderwijs is slechts één van de veranderingen voor gemeenten op het terrein van jeugd waar zij deze periode mee te maken krijgen. De komende periode verandert er veel binnen het beleid voor kinderen en jongeren met een beperking. Dit komt door de veranderingen op het terrein van jeugdzorg, het leerlingenvervoer, de wijzigingen in de AWBZ en de Participatiewet. De gemeenten zijn bij het passend onderwijs verantwoordelijk voor het voorkomen van schooluitval, het leerlingenvervoer en de afstemming tussen ondersteuning en zorg op school en in de thuissituatie.

Onze dienstverlening voor samenwerkingspartners

Samenwerking met MEE

Passend onderwijs wordt uiteindelijk gerealiseerd in de klas door de leerkracht. Tegelijkertijd zijn er veel instellingen betrokken bij alles om de klas heen: het vervoer naar school, de gezinssituatie, hulpmiddelen in de klas, buitenschoolse opvang, opvoedingsondersteuning, enzovoorts. MEE is een schakel tussen instellingen op het terrein van zorg, onderwijs en werk. We werken samen met de Centra voor Jeugd en Gezin en verzorgen ondersteuning en begeleiding in alle levensfasen en op alle levensgebieden². Een voorbeeld

van samenwerking is het Zorg- en adviesteam (ZAT), waarbij een brug tussen zorg en onderwijs de belangrijkste doelstelling is. In het team zitten vaste medewerkers van onder andere jeugdzorg, de leerplichtambtenaar van de gemeente, de maatschappelijk werker en de consulent van MEE. Leerlingen met problematiek die de deskundigheid van het interne zorgteam van de school overstijgt, worden doorgeleid naar het ZAT. Hiermee is er een directe samenwerkingsrelatie tussen de school en zorgaanbieders gerealiseerd. Na doorverwijzing en bespreking van een leerling in het ZAT wordt één van de teamleden de zorgcoördinator van de leerling. In samenwerking met leerling, ouders, school en zorgaanbieder wordt gekeken wat de individuele leerling nodig heeft om op school én thuis goed te functioneren.

Trainingen

De behoefte aan informatie over verschillende beperkingen zal bij leerkrachten, begeleiders, samenwerkingsverbanden, leerplichtambtenaren, gemeenten, Centra voor Jeugd en Gezin en andere betrokkenen met de komst van passend onderwijs toenemen.

MEE geeft trainingen in het herkennen van een (licht) verstandelijke beperking, een stoornis in het autistisch spectrum en niet-aangeboren hersenletsel. Dit type beperking is vaak niet zichtbaar en niet altijd gemakkelijk te herkennen.

² MEE heeft haar dienstverlening ingedeeld in vier levensgebieden: Opvoeding & Ontwikkeling, Leren & Werken, Samenleven & Wonen, Regelgeving & Geldzaken.

Signaleren

Om te weten welke aanpak in de gemeente of het samenwerkingsverband het beste aansluit, is het van belang dat er zicht is op de problemen die er zijn. Door onze onafhankelijke rol en onze brede blik, kunnen we hier een belangrijke bijdrage aan leveren. MEE signaleert wanneer het aantal thuiszitters dreigt toe te nemen. Ook signaleren we wanneer de toegankelijkheid van het speciaal onderwijs onder druk komt te staan. Met de samenwerkingsverbanden en gemeenten kunnen afspraken worden gemaakt over de signalering en de acties die daaruit kunnen volgen.

Integrale Vroeghulp

MEE is deskundig op het terrein van het vroegsignaleren van problemen bij individuele leerlingen of ouders. Door de preventieve inzet van ondersteuning, bijvoorbeeld bij Integrale Vroeghulp, worden de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen met een beperking optimaal benut. Verschillende organisaties op het terrein van (jeugd)zorg, onderwijs, welzijn, (jeugd)gezondheidszorg werken samen in het netwerk Integrale Vroeghulp (IVH). MEE coördineert deze netwerken. In het netwerk IVH wordt op basis van multidisciplinaire diagnostiek samen met de ouders een multidisciplinair adviesplan opgesteld en uitgevoerd. Zo wordt ervoor gezorgd dat de hulpverlening op elkaar is afgestemd. Het netwerk IVH is laagdrempelig, snel beschikbaar en richt zich op ouders, kind en gezin.

Schoolmaatschappelijk werk

MEE kan in het speciaal onderwijs en speciaal basis-onderwijs een brug slaan naar de thuissituatie. In het reguliere onderwijs kan de MEE-consulent bijvoorbeeld individuele leerlingen en hun ouders begeleiden. Ook kan de MEE-consulent voorlichting geven aan leerkrachten en begeleiders over de beperking van de leerling en het omgaan daarmee. Daarnaast kan MEE bemiddelen in conflictsituaties tussen ouders en de school. Verder kan MEE deelnemen aan werkgroepen over bijvoorbeeld schooluitval.

Consultatie en advies

De samenwerkingsverbanden en gemeenten kunnen terecht bij MEE voor vraagstukken die van belang zijn voor onderwijs aan leerlingen met een beperking, zoals leerlingenvervoer, de afstemming tussen ondersteuning en zorg op school en thuis, sport en vrije tijd, vrienden en relaties, enzovoorts. MEE legt de verbinding tussen diverse voorzieningen.

MEE wil graag afspraken maken over de bijdrage die we kunnen leveren aan passend onderwijs. Deze afspraken kunnen gaan over de dienstverlening die wij leveren vanuit onze AWBZ-financiering. Over activiteiten die hier niet in passen, kunnen wij aparte afspraken maken.

Faalangst overwonnen

Karim zit op een school voor praktijkonderwijs en verzuimt erg veel. De schoolmaatschappelijk werker van MEE wordt ingezet. Hij gaat op huisbezoek en probeert samen met moeder (ouders zijn gescheiden en communiceren nauwelijks met elkaar) en Karim de oorzaken van het verzuim te achterhalen. Karim zegt niks en zijn moeder is radeloos. Ze maken veel ruzie over het verzuim van Karim. In latere gesprekken blijkt dat Karims moeder eigenlijk geen idee heeft wat het voor haar zoon betekent om moeilijk lerend te zijn. Ook komen ze samen tot de conclusie dat het echt niet goed gaat met Karim en dat hij veel kenmerken van een depressie vertoont. De schoolmaatschappelijk werker stelt voor een onderzoek te laten verrichten en tegelijkertijd kortdurende opvoedingsondersteuning vanuit MEE te starten. De brug tussen onderwijs en zorg thuis wordt zo snel gemaakt.

Karim blijkt naast de sociaal-emotionele problemen rond de echtscheiding van zijn ouders enorme faalangst te hebben. Hij blokkeert geheel wanneer hij aan school denkt. De schoolmaatschappelijk werker van MEE kent de mogelijkheden van de ZMLK-school voor voortgezet onderwijs in de buurt. Hij stelt voor dat Karim daar een periode naartoe mag als gastleerling. Zo kan hij proberen of zijn angst voor school minder wordt wanneer hij een periode 'de beste van de klas' is. Ook zorgt MEE ervoor dat thuis een vorm van intensievere begeleiding komt. De communicatie tussen de ouders onderling en de ouders en Karim is inmiddels door de opvoedingsondersteuning verbeterd. Verder zorgt MEE er voor dat de communicatie tussen de beide scholen goed blijft verlopen. Zo worden de stappen helder gemaakt die gezet moeten worden om Karim weer dagelijks naar school te laten gaan. Karim heeft inmiddels een indicatie gekregen voor het VSO-ZMLK. Het resultaat is dat Karim weer elke dag met plezier naar school gaat en met plezier thuis komt. Door de intensieve begeleiding van het gezin is schooluitval van Karim voorkomen en daarmee een risico op het veroorzaken van overlast of het in aanraking komen met criminaliteit. Daarnaast is voorkomen dat Karim in een depressie geraakte.

**Karim gaat weer elke dag
met plezier naar school**

'Wat heb je met mijn klas gedaan?'

Dat is de vraag die de MEE-consulent vaker hoort van leerkrachten als hij een klas heeft begeleid met bijvoorbeeld 'knipooglessen'. De knipoog staat hierbij symbool voor: 'Goed gedaan!' Deze lessen startten ruim tien jaar geleden naar aanleiding van de situatie van een leerling, Erik. Hij was tien jaar. Thuis ging het wel goed, maar op school niet. Erik was langzaam met rekenen, werd gepest, stotterde en werd altijd uitgelachen bij de gymles vanwege zijn postuur. Later bleek dat hij een licht verstandelijke beperking heeft. De consulent maakte samen met Erik een plan om te zorgen dat het voor hem weer leuk zou worden op school.

Pesten, er niet bij horen, uitgelachen worden, weinig zelfvertrouwen hebben: het zijn zaken waar veel kwetsbare kinderen mee te maken krijgen. Het plan waar de consulent mee kwam bleek niet alleen effectief voor de kwetsbare kinderen, maar voor de hele klas.

De training is gericht op het verbeteren van de sociale en emotionele vaardigheden van leerlingen van tien en elf jaar oud. In ongeveer tien lessen leren de leerlingen elkaar en zichzelf te complimenteren, zichzelf in elkaar te verplaatsen en respectvol om te gaan met verschillen. De consulent: 'Onaardige dingen zeggen kunnen we allemaal, maar wie zegt het tegen de ander als iets goed gaat?'

Een school zet de lessen in wanneer het niet lekker loopt in een klas. Inmiddels is de 'knipoogles' in ruim 35 klassen gegeven. Thema's die aan bod komen en die de leerlingen zelf kunnen kiezen zijn bijvoorbeeld ruzie en pesten, winnen en verliezen, anders zijn en zelfvertrouwen. Bij de eerste les krijgen alle leerlingen een complimentenschriftje waarin ze zelf kunnen schrijven waar ze goed in zijn, maar ze kunnen ook andere leerlingen en hun ouders daartoe uitnodigen. Ook houdt de klas bij wat allemaal goed gaat in de klas voor de volgende les. De consulent deelt de complimenten graag met de ouders van de kinderen. Met name ouders van kinderen met een beperking zijn vaak gewend alleen slecht nieuws te horen van de school. Maar als de consulent de ouders belt, dan heeft hij meestal een oprecht compliment over een leerling om te delen met de ouders. In de lessen werkt de consulent nauw samen met de leerkracht. De leerkracht leert op deze manier om positief te communiceren. Hij wordt versterkt in zijn vaardigheden om ook na de lessen om te gaan met de verschillen in de klas en om pesten tegen te gaan.

Vroeg ingrijpen loont

Onze ondersteuning aan leerlingen en hun ouders

Keuze voor onderwijs

Het vinden van een school die past bij je kind is voor geen enkele ouder gemakkelijk. Voor ouders die zelf kwetsbaar zijn of een kind hebben met een beperking is die keuze vaak nog ingewikkelder. Jongeren met een beperking doorlopen minder vaak een normaal schooltraject. Niet alleen bij de keuze voor de basisschool maar juist ook bij de keuze voor voortgezet onderwijs en een beroepsopleiding hebben ouders en leerlingen veel vragen.

MEE zet kennis van leerlingen met een beperking in om ouders onafhankelijk te helpen bij hun keuze. Dat doen we door hen te helpen om inzicht te krijgen in de beperking en de sterke kanten van hun kind en door het trainen van vaardigheden. Ook kunnen we door onze kennis van de ondersteuningsprofielen van de scholen en ondersteuningsmogelijkheden in de regio concrete oplossingen aandragen. Indien nodig, begeleidt een MEE-consulent ouders ook individueel bij de vervolgstappen die nodig zijn om te zorgen dat de keuze voor een school ook wordt gerealiseerd.

Realiseren van onderwijs

Nadat de ouders een keuze hebben gemaakt voor een school of schooltype, is er vaak een aantal zaken nodig om die passende plek op school ook te realiseren.

Dat kan gaan om praktische voorzieningen zoals leerlingenvervoer of aanpassingen in lesmateriaal, maar ook om afstemming met zorgaanbieders en afspraken tussen ouders en de school. We helpen bij het doorlopen van aanmeldprocedures en zo nodig het aanleveren van dossierinformatie. MEE ondersteunt ouders, waarbij we zoveel mogelijk uitgaan van de eigen mogelijkheden van ouders en leerlingen zelf. Zelfredzaamheid op school en daarbuiten is een belangrijke doelstelling van onze ondersteuning. Ook bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectief voor een leerling en overleg hierover met ouders, kan MEE een rol spelen.

Behoud van onderwijs

Een belangrijke doelstelling van passend onderwijs is om het aantal thuiszitters terug te brengen. Vaak is de situatie van thuiszitters complex en spelen er zowel op school als thuis problemen. Door de brede insteek van MEE hebben we vaak vroeg in de gaten wanneer er iets mis dreigt te gaan en kunnen we snel ingrijpen om te voorkomen dat een leerling thuis komt te zitten. Hierin werken we samen met ons netwerk van zorgaanbieders, de leerplichtambtenaar en uiteraard de scholen en het samenwerkingsverband.

MEE werkt ook samen met onderwijsconsulenten wanneer er sprake is van een conflict tussen ouders en school. Echter, in de meeste gevallen zorgt de ondersteuning van MEE er voor dat conflicten worden

voorkomen. Het heel gericht in kaart brengen van de vraag van de leerling, de ouders en de school is hierbij van cruciaal belang. Aan het einde van de schoolloopbaan ondersteunen we jongeren, indien nodig, bij het zoeken naar een duurzame werkplek.

Voorlichting en cursussen

De behoefte aan informatie zal bij ouders met de komst van passend onderwijs toenemen. MEE kan meewerken aan voorlichtingsbijeenkomsten en voorlichtingsmateriaal voor ouders door de complexe wetgeving te vertalen op een manier die voor hen begrijpelijk is. We verzorgen ook activiteiten voor leerlingen, groepen ouders en hun netwerk. Onderwerp van deze cursussen is onder andere het accepteren van een beperking, het ermee leren omgaan en het aanleren van vaardigheden.

‘Wat moet ik met Ruben aan in de klas?’

Dat vroeg de juf van Ruben zich af. Hij luistert niet, hij voelt zich niet veilig, hij gedraagt zich slecht. Het dieptepunt was toen hij zelfs poep op de muren ging smeren. Rubens ouders vonden het lastig met school in gesprek te gaan en begrepen niet hoe de procedures liepen. Hierdoor verliepen de gesprekken met school moeizaam en ontstond aan beide kanten steeds meer onbegrip. Beide ouders hebben zelf op een MLK-school gezeten en hadden weinig vertrouwen in de school van Ruben. De ouders hebben veel vragen en hebben steeds meer moeite om Ruben naar hen te laten luisteren.

Ruben is 5 jaar oud en zit in groep 2 van een reguliere basisschool. Hij heeft PDD-NOS en na een test bleek zijn IQ 67. Op advies van de organisatie die de test had afgenomen, werd Ruben aangemeld bij MEE. De MEE-consulent probeert de vraag te verduidelijken en helder te krijgen wat er precies speelt.

Het eerste waar de consulent mee aan de slag ging was het verbeteren van de relatie tussen de ouders en de school. De MEE-consulent ging met de ouders mee naar school. Niet alleen om de ouders te helpen, maar ook om de juf van Ruben te ondersteunen. Er was veel onduidelijkheid bij iedereen over wat nu het beste zou zijn voor Ruben. Een cluster 4-school of toch naar het speciaal basisonderwijs? Ook zagen de juf en de interne begeleider op tegen het hele pakket van de indicatiestelling. In plaats van elkaar tegen te werken, werd gekeken hoe ze elkaars kennis konden vergroten. De informatie van de ouders over de thuissituatie, de informatie van de juf en de intern begeleider over het gedrag van Ruben op school en de kennis van de consulent over de beperking van Ruben werden bij elkaar gelegd. De juf kreeg concrete handvatten en ouders en de juf gingen elkaar begrijpen en vertrouwen. Uiteindelijk werd in gezamenlijk overleg besloten dat een cluster 4-school het beste zou zijn voor Ruben. De consulent ondersteunde de ouders en de school bij het verzamelen van de juiste informatie voor de aanvraag. Ook ondersteunde de MEE-consulent bij de aanvraag van het benodigde leerlingenvervoer. Volgend schooljaar gaat Ruben naar een school die goed bij hem past.

‘Vaak spreken ouders en leerkrachten niet dezelfde taal’

Wat het verschil maakte? De consulent antwoordt: ‘Door concrete voorbeelden te geven, gingen de ouders en de juf elkaar begrijpen. De ouders herkennen zich in het verhaal van de juf, toen zij vertelde over wat er op school gebeurt, want ‘dat doet hij thuis ook’. Vaak spreken ouders en leerkrachten niet dezelfde taal, gebruiken ze andere woorden waardoor ze elkaar niet begrijpen. Door het concreet over Ruben te hebben en praktische tips en voorbeelden te noemen kwamen ouders en school dichter bij elkaar. En dat begrip leidde tot overeenstemming over wat het beste is voor Ruben.’

Daarnaast ging de MEE-consulent gelijktijdig met de thuissituatie aan de slag. De ouders werkten thuis met pictogrammen, maar op een verkeerde manier. Na uitleg van de consulent gebruiken de ouders de pictogrammen op de juiste wijze. De ouders hebben geen vragen meer en thuis gaat het prima. Door de begeleiding van het gezin kunnen de ouders de opvoeding van Ruben aan en gaat hij naar een passende school. Hierdoor krijgt Ruben de zorg en ondersteuning die hij nodig heeft om zich optimaal te ontwikkelen en is mogelijke uithuisplaatsing voorkomen.

Klaar voor meer zelfstandigheid

De schoolloopbaan van Petra laat zien dat het nog niet zo makkelijk is om een juiste inschatting te maken van wat iemand wel en niet kan. De zoektocht naar passend onderwijs gaat dan over kronkelpaadjes en veel zijwegen.

Het duurde heel lang voordat Petra begon te praten en om die reden ging ze naar een cluster 2-school. Toen ze vier jaar was, viel Petra op school van een speeltoestel en lag een tijd in coma. Nadat ze was hersteld, ging ze weer terug naar school. Dat ging goed. Petra stroomde door naar het Voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Na het eerste jaar vond de school zelfs een cluster 2-indicatie niet meer nodig. Petra startte op de kadergerichte leerweg op het VMBO. Dit bleek toch te hoog gegrepen en vervolgens ging ze verder met de basisgerichte opleiding. Ook daar had ze het erg moeilijk. Op haar vijftiende is zij goed onderzocht. Daaruit bleek dat zij door het hersenletsel dat ze bij haar val had opgelopen, te maken had met verschillende beperkingen. Zo maakt zij niet snel vrienden, is ze vaak bang en zal ze ook niet snel zeggen wat haar dwars zit. Inmiddels bezoekt Petra een speciale klas voor leerlingen met hersenletsel op een cluster 3-school. Ze is 18 jaar en wil graag stage gaan lopen in een telefoonwinkel. Petra vindt dat ze klaar is voor meer zelfstandigheid en wil op zichzelf gaan wonen.

MEE is in de loop der jaren een aantal keer betrokken geweest bij Petra. De consulent ondersteunt de ouders van Petra en Petra zelf. Belangrijk hierbij is steeds geweest om onderwijs en werk te laten aansluiten bij de mogelijkheden en beperkingen van Petra. Bij niet-aangeboren hersenletsel is het lastig om in te schatten hoe iemand zich later zal ontwikkelen en welke stappen op welk moment gezet kunnen worden. Een MEE-consulent kan hierin ondersteunen.

Op dit moment werkt Petra samen met de consulent aan haar zelfstandigheid. Zij kijken samen wat er mogelijk is, bijvoorbeeld op het terrein van wonen, inkomen, stage en sociale werkvoorziening. Naast de praktische zaken helpt de consulent Petra te erkennen wat ze wel en niet kan. Ook leert zij haar om hulp te vragen als dat nodig is. Stap voor stap komt Petra steeds verder.

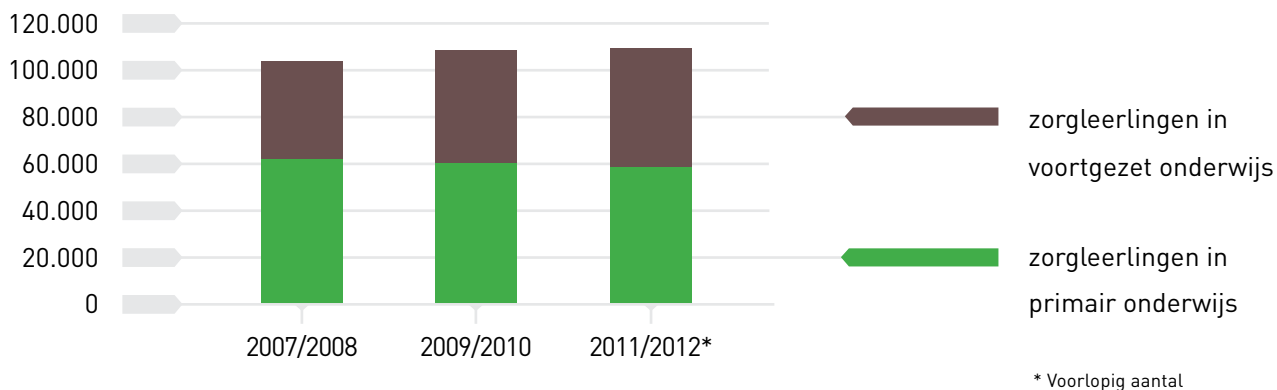
**Stap voor stap komt
Petra steeds verder**

Feiten en cijfers

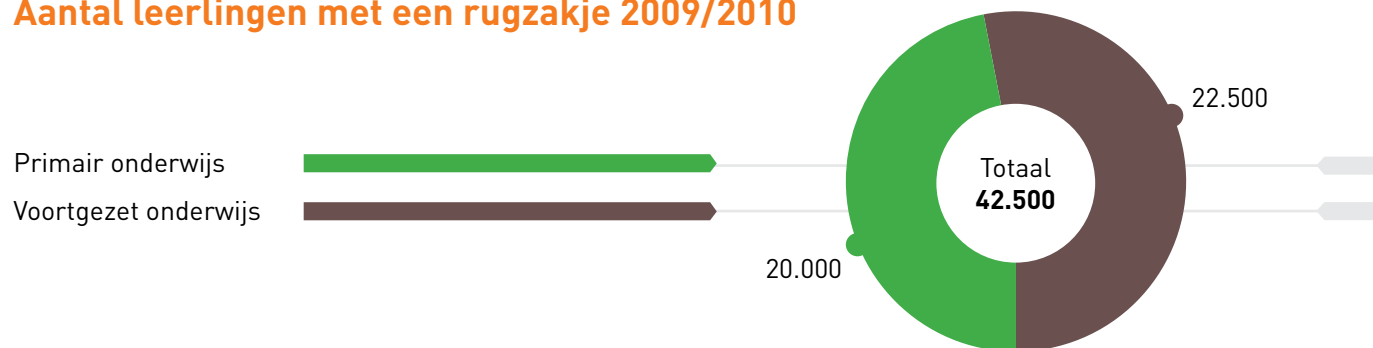
- PO:** Primair onderwijs
- VO:** Voortgezet onderwijs
- Sbao:** Speciaal basisonderwijs, voor leerlingen met lichte ondersteuningsbehoefte
- SO:** Speciaal onderwijs voor leerlingen met een zware ondersteuningsbehoefte
- VSO:** Voortgezet speciaal onderwijs voor leerlingen met een zware ondersteuningsbehoefte
- PRO:** Praktijkonderwijs
- Cluster 1:** Visueel gehandicapten en blinde kinderen
- Cluster 2:** Dove en slechthorende kinderen en kinderen met ernstige spraak/taalmoeilijkheden
- Cluster 3:** Meervoudig gehandicapte kinderen, langdurig zieke kinderen, lichamelijk gehandicapte kinderen, verstandelijk gehandicapte kinderen
- Cluster 4:** Kinderen met gedragsstoornissen, ontwikkelingsstoornissen en psychiatrische problematiek

Aantal zorgleerlingen

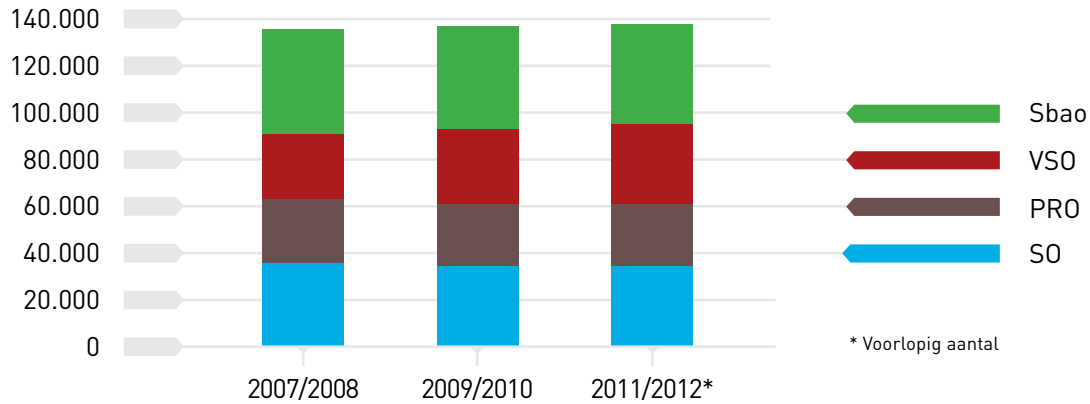
Een zorgleerling in het primair onderwijs is een leerling met een rugzakje in het (speciaal) basisonderwijs of een leerling die onderwijs volgt in het speciaal onderwijs. In het voortgezet onderwijs volgt een zorgleerling onderwijs in het voortgezet speciaal onderwijs of heeft de zorgleerling een rugzakje in het reguliere voortgezet onderwijs (inclusief leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs).

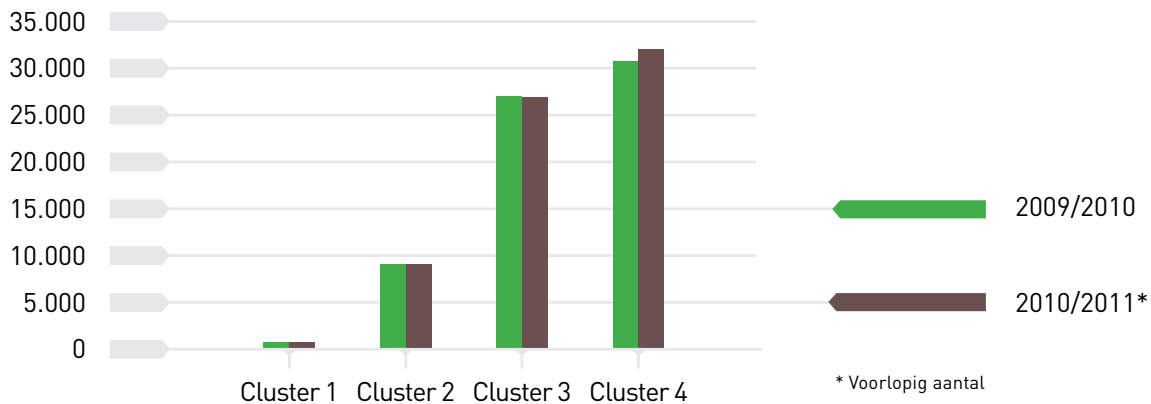
Aantal leerlingen met een rugzakje 2009/2010

Aantal leerlingen in SO, PRO, VSO en Sbao

Verdeling leerlingen over clusters 1, 2, 3, en 4

Aantal leerlingen die gebruik maken van onderwijsconsulenten

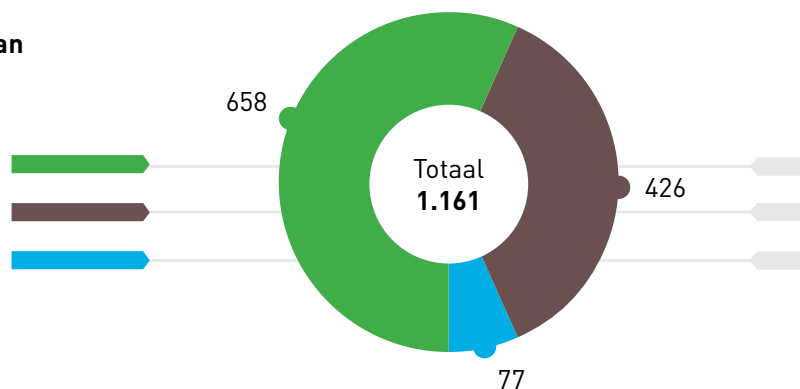
In 2011 zijn er 1.161 verzoeken om advies en begeleiding geweest. In 2011 zijn er 1.039 casussen met een advies afgesloten. Dit zijn 658 aanmeldingen uit 2011 en 381 uit voorgaande jaren. En zijn in 2012 nog 426 casussen uit 2011 in behandeling. 77 casussen zijn afgebroken.

Aantal verzoeken om advies en begeleiding van onderwijsconsulenten in 2011

Verzoeken behandeld en met advies afgesloten

Verzoeken nog in behandeling

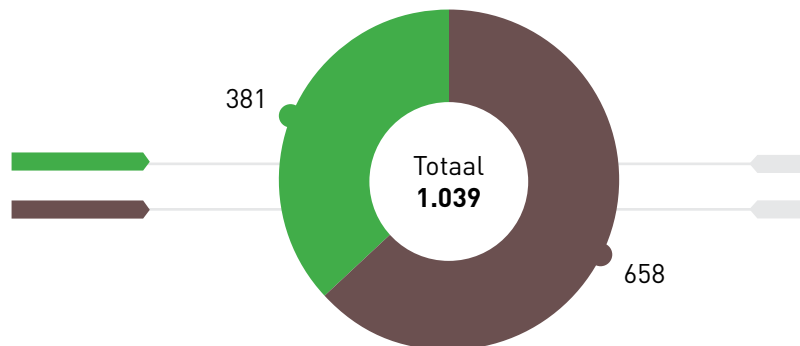
Verzoeken afgebroken

Aantal verzoeken om advies en begeleiding afgesloten in 2011

Afgesloten verzoeken uit eerdere jaren

Afgesloten verzoeken uit 2011

Bronnen

Factsheet passend onderwijs, DUO/OCW, 2010 | Inspectie van onderwijs/OCW, 2010 | SOSO/Onderwijsconsulenten (+), 2011

Meer informatie?

Wilt u meer informatie over MEE of de inhoud van deze handreiking?

Neemt u dan contact op met Ineke Maarman van MEE Nederland via telefoonnummer (030) 236 37 17 of e-mail: i.maarman@meenederland.nl

Colofon

Tekst

Floor Kaspers, Kaspers & Co.

Samenstelling

Daniëlle Gorgels en Ineke Maarman |
MEE Nederland, Utrecht

Eindredactie

Annette Abels | MEE Nederland, Utrecht

Fotografie

Inge Hondebrink, Hans Oostrum
Fotografie, www.istockphoto.com

Ontwerp

Lawine Grafisch Ontwerp | Utrecht

Drukwerk

Boom & van Ketel *grafimedia* | Haarlem

Een digitaal exemplaar kunt u downloaden van www.mee.nl

Dit is een uitgave van MEE Nederland.

Er is geen relatie tussen de personen op de foto's en de personen in de verhalen.

MEE Nederland

Vereniging voor ondersteuning bij leven met een beperking

Maliebaan 71f | 3581 CG Utrecht
Posbus 85271 | 3508 AG Utrecht
T 030 236 37 07
info@meenederland.nl
www.mee.nl

© december 2012

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, kopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van MEE Nederland.

MEE Nederland

Vereniging voor ondersteuning bij leven met een beperking

Maliebaan 71f | 3581 CG Utrecht

Posbus 85271 | 3508 AG Utrecht

T 030 236 37 07

info@meenederland.nl

www.mee.nl